

Asia: VN/26268/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot pykälästä (luonnos laiksi vesihuoltolain muuttamisesta) ja säännöskohtaisista perusteluista (luku 7)

THL 3946/4.00.00/2024, 12.9.2024

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vesihuoltolakia. Esityksellä toimeenpannaan hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan vesihuollon toiminta turvataan ja vesivarat pidetään kansallisissa käsissä. Esitys on myös osa kansallista vesihuoltouudistusta. THL katsoo, että esitys sisältää monia vesihuoltoa ja vesiturvallisuutta edistäviä ja selkeyttäviä muutosehdotuksia. THL haluaa tuoda esille tärkeäksi katsomiaan kohtia.

1 §, Tavoite

Tavoite on aikaisempaa selkeämpi ja nostaa esille vesihuollon toimintavarmuuden. Vesihuollon olisi kyettävä toimimaan kaikenlaisissa tilanteissa, mikä THL:n näkemyksen mukaan tulisi korostamaan vesihuoltolaitoksen kykyä ennakoida ja varautua yllättäviinkin tilanteisiin, kuten esimerkiksi ilmastonmuutoksesta aiheutuviin sään ääri-ilmiöihin.

3 §, Määritelmät

Vesihuoltolaitoksen määritelmän muuttaminen on kannatettavaa, sillä vesihuoltolain mukaiset vesihuoltolaitokset vastaisivat terveydensuojelulaissa määritellyjä, juomavesidirektiivin (2020/2184) soveltamisalaan kuuluvia talousvettä toimittavia laitoksia. Muutoksen myötä vesihuoltolain ja terveydensuojelulain välinen suhde selkeytyisi. Vesihuolto-omaisuuden määrittelemisen kattamaan

koko vesihuoltoketju on tarpeellinen muutos, joka liittyy jäljempänä 15 pykälässä esitettyyn vesihuoltolaitoksen selvilläolo- ja tarkkailuvelvoitteeseen.

4 a §, Viranomaisten valvontatehtävä

Viranomaisten valvontatehtävien määrittely selkeyttäisi eri hallinnonaloilla toimivien viranomaisten tehtäviä yhteisessä vesihuoltokentässä.

15 §, Vesihuoltolaitoksen selvilläolo- ja tarkkailuvelvollisuus

Vesihuoltolaitosten selvilläolovelvollisuutta on laajennettu. Vesihuoltolaitoksen olisi mm. oltava selvillä toimintaansa ja sen vaikutusten kannalta keskeisistä tekijöistä sekä niihin kohdistuvista riskeistä ja tarkkailtava raakavesien määrää ja laatua, vesihuolto-omaisuuden kuntoa sekä vuotovesien määrää. THL pitää selvilläolo- ja seurantavelvoitetta tärkeänä, sillä raakaveden laadun muutosten lisäksi vanhentuva ja saneerauksen tarpeessa oleva vesijohto- ja viemäriverkosto muodostavat uhan talousveden laadulle. Rikkoutunut vesijohto voi pahimmillaan johtaa talousveden saastumiseen ja jopa vesivälitteiseen epidemiaan. Viemäriverkoston vuodot saastuttavat ympäristöä ja ovat uhka pinta- ja pohjavesien laadulle. Verkostojen sijainnin saattaminen koneluettavaan paikkatietomuotoon saattaisi tulevaisuudessa vähentää mm. maankaivutöiden yhteydessä tapahtuvia verkstorikkoja, kun verkostojen sijainti olisi aikaisempaa tarkemmin vesihuoltolaitoksen tiedossa. Verkostojen sijaintia koskeva paikkatieto ei kuitenkaan olisi julkista tietoa. THL pitää tärkeänä sitä, että verkostojen sijaintitietojen lisäksi vesihuoltoa koskevat muutkaan kriittiset tiedot eivät saa olla julkisesti saatavilla.

15 a §, Vesihuoltolaitoksen varautuminen häiriötilanteisiin

Riskienhallinnan sisällyttäminen häiriötilanteisiin varautumiseen, häiriötilannetoiminnan harjoittelu, varautumissuunnitelman ajantasaisuus sekä varautumissuunnitelman yhteensovittaminen muiden suunnitelmien kanssa edistäisivät THL:n näkemyksen mukaan vesiturvallisuutta. Varautumissuunnitelmat eivät tulisi olla julkisia.

15 b §, Vesihuollon häiriötilanteista ilmoittaminen

Häiriötilanteista ilmoittaminen kattamaan kaikki vesihuoltolaitokset laitoksen koosta riippumatta on kannatettavaa. THL ei kannata ehdotusta, jonka mukaan kunnan terveydensuojeluviranomaisen olisi viipymättä ilmoitettava elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukselle vesihuoltolaitokselta tietoonsa saamasta merkittävästä häiriötilanteesta. THL katsoo, että tiedon välittäminen suoraan vesihuoltolaitokselta kaikille ao. viranomaistahoille mahdollistaisi tarvittaessa tilanteen edellyttämien toimenpiteiden käynnistämisen viiveettä.

Pääjohtaja Mika Salminen

Johtaja Otto Helve

Huomiot muista hallituksen esityksen kohdista

-

Muut huomiot

-

Zacheus Outi
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL